

Wet natuurbescherming: gemiste kans

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze wet vervangt onder andere de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. In de aanloop naar vaststelling van deze wet werd door het verantwoordelijke ministerie van Economische Zaken aangegeven dat de natuur met deze wet goed zou worden beschermd en dat het een verbetering zou betekenen ten opzichte van de Flora- en faunawet. Maar is dat wel zo?

Uitgangspunt wet

In de Memorie van Toelichting op de Wet natuurbescherming staat de volgende passage:

“Vanwege het grote algemeen belang dat natuur vertegenwoordigt, de kwetsbaarheid van natuur en de voortdurende achteruitgang van natuurwaarden, heeft de overheid zich de zorg voor de bescherming van de natuur aangetrokken. In Nederland wordt daarmee ook invulling gegeven aan artikel 21 van de Grondwet, dat bepaalt dat de zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.”

Vervolgens wordt uitgelegd dat dit betekent dat de overheid zorgt voor actieve bescherming van natuurgebieden en de daarin levende diersoorten. Daarnaast zorgt de overheid voor een passieve bescherming door er via wetgeving voor te zorgen dat mensen bij hun handelen rekening houden met de belangen van de natuur en de daarin levende dieren.

Dat klinkt veelbelovend, maar helaas lijkt ook deze wet ertoe te leiden dat de bescherming een soort uitzondering lijkt te zijn en dat het maken van inbreuk op de bescherming tot de regel is verheven. Wij zullen dit proberen toe te lichten aan de hand van het Faunabeheersplan (FBP) dat in deze wet wordt genoemd.

Faunabeheerplan

In de Wet natuurbescherming heeft het FBP een belangrijke rol. Volgens de staatssecretaris van Economische Zaken moeten in het FBP zowel populatiebeheer, als schadebestrijding en jacht

worden beschreven en op elkaar worden afgestemd. In de wet is dan ook opgenomen dat populatiebeheer, schadebestrijding en jacht moeten worden uitgevoerd ‘overeenkomstig het FBP’. De staatssecretaris heeft erop gewezen dat dit als winst moet worden beschouwd ten opzichte van de Flora- en faunawet. Ook in die wet werd het FBP genoemd. Maar onder die wet werden alleen de ontheffingen die door provincies werden verleend, gebaseerd op het FBP. De uitoefening van de jacht op wild (haas, konijn, fazant, houtduif en wilde eend) - voor de duidelijkheid vaak ‘plezierjacht’, ‘oogstjacht’ of ‘benuttingsjacht’ genoemd – stond geheel los van het FBP. En dat gold ook voor bestrijding van diersoorten door of namens grondgebruikers die op de landelijke of provinciale vrijstellingslijst waren geplaatst (vos, konijn, houtduif, zwarte kraai, kauw, Canadese gans en in sommige provincies onder andere spreeuw en roek). Het lijkt dan ook inderdaad winst te zijn als dit soort handelingen voortaan op basis van het FBP moeten plaatsvinden. Zeker gezien het feit dat het FBP moet worden opgesteld door de faunabeheereenheid (FBE), waarvan het bestuur onder de Wet natuurbescherming breder moet worden samengesteld en daardoor op een breder draagvlak in de samenleving kan rekenen, zoals de staatssecretaris stelde.

Faunabeheereenheid

Op grond van de nieuwe wet bestaat het bestuur van de FBE niet meer alleen uit vertegenwoordigers van organisaties van jachthouders, ofwel personen die grond in beheer of bezit hebben of die beschikken over een jachtacte (te weten ja-

gers, boeren en terrein beherende organisaties). Op grond van de Wet natuurbescherming moeten aan het bestuur van de FBE vertegenwoordigers worden toegevoegd van maatschappelijk organisaties die 'het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren'. Het was de bedoeling dat op die manier ook organisaties die gericht zijn op de bescherming van dieren en die kritisch staan ten opzichte van afschot als de ultieme oplossing een stem zouden krijgen binnen de FBE's en daarmee ook bij het opstellen van de FBP's.

Geen brede samenstelling

En hoewel de wet pas enkele maanden geleden in werking is getreden en veel zaken nog onduidelijk zijn, heeft de praktijk inmiddels uitgewezen dat er allereerst weinig terechtkomt van de door de staatssecretaris aangekondigde en door het parlement gewenste brede maatschappelijke samenstelling van de besturen van de FBE's. Allereerst blijken de meeste FBE's de vertegenwoordiging te beperken tot slechts één maatschappelijke organisatie, waardoor van een evenwichtige vertegenwoordiging geen sprake is. Een andere variant is dat er wel twee maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd, maar dat het hele bestuur bestaat uit meer dan 15 leden. De stem van de vertegenwoordigers van de maatschappelijke organisaties zal dan bijvoorbeeld in het FBP niet worden gehoord als gevolg van de overmacht aan jachtgezinde vertegenwoordigers. Daarnaast blijkt dat het voor maatschappelijke organisaties zoals De Faunabescherming vrijwel onmogelijk wordt gemaakt om eventueel toe te treden tot een bestuur van een FBE, aangezien als voorwaarde wordt gesteld dat een organisatie alleen in aanmerking komt voor toetreding als deze organisatie de benuttingsjacht als doelstelling onderschrijft.

Jacht en schadebestrijding

Maar zelfs als de vertegenwoordiging in de besturen van de FBE's wel goed zou zijn geregeld, dat wil zeggen als er sprake zou zijn van een evenredige vertegenwoordiging, dan zal dit nog geen effect hebben op de jacht en de bestrijding van schade door grondgebruikers op grond van de vrijstellingslijst. De staatssecretaris heeft namelijk ook gezegd dat via het FBP geen beperkingen kunnen worden opgelegd aan de jacht. Dat betekent dus ongeacht wat er in het FBP is opge-

nomen, dat jagers geheel naar eigen inzicht hun gang kunnen gaan, zolang zij zich maar aan de wet houden.

Voor wat betreft de schadebestrijding door grondgebruikers op basis van de landelijke of provinciale vrijstellingslijst, blijkt uit de FBP's die inmiddels zijn opgesteld, dat hier op geen enkele manier sturing aan wordt gegeven of voorwaarden aan worden gesteld. In deze plannen wordt slechts geconstateerd dat bepaalde soorten op de landelijke vrijstellingslijst zijn geplaatst en daarmee houdt de 'afstemming' op. Provincies kunnen zelf ook diersoorten op de provinciale vrijstellingslijst plaatsen. De meeste provincies hebben de betreffende soorten in een verordening genoemd. De onderbouwing van de noodzaak tot aanwijzing ontbreekt daarbij of is volstrekt onvoldoende. In dat geval zou verwacht mogen worden dat de onderbouwing in het FBP wordt gegeven, maar dat blijkt niet te gebeuren. In de verschenen FBP's is de aanwijzing van de provinciale soorten kritiekloos overgenomen zonder dat bijvoorbeeld door middel van schadegegevens is aangetoond dat het gaat om soorten die in de hele provincie belangrijke schade aanrichten en zonder dat is aangetoond dat er geen diervriendelijke maatregelen beschikbaar zijn om eventuele schade te voorkomen.

In het FBP Zeeland wordt zelfs met zoveel woorden aangegeven dat voor spreuwen en wilde eenden 'inzicht over de afgelopen jaren ontbreekt over de eventuele schade die zou zijn aangericht aan gewassen'. Toch worden beide soorten aangewezen, waardoor alle Zeeuwse grondgebruikers op voorhand toestemming hebben gekregen om beide vogelsoorten gedurende het gehele jaar te (laten) doden.

Conclusie

De Wet natuurbescherming lijkt een beschermingswet te zijn, maar wij moeten helaas constateren dat deze wet veel te veel ruimte blijkt te bieden voor de bestrijding van dieren met alle mogelijke middelen gedurende het gehele jaar. Onze conclusie is dan ook dat de Wet natuurbescherming de natuur en de dieren nog minder bescherming biedt dan de Flora- en faunawet.

Foto's: Harm Niesen